

Slečno, přijďte v pátek v 8 hodin, ale přesně

KAREL ČAPEK

Milá Ando,
mně se zdá, že jsem zapomněl požádat, abychom se sešli toho a toho dne. Proto přijďte (- že jsem tak smělý -) v pátek v 8 hodin na Nollendorferplatz, ale přesně.

Velectěná:

Přijďte v pátek v 8 hod., ale přesně. Budu se těšit na Vás, prosím, vezměte s sebou svoje rty (- že jsem tak smělý -) a nejlepší duševní náladu. Kdož ví? snad přijdu s těžkou myslí a budu hledat sladký ženský klín, do kterého bych položil (ah, bohužel! jenom obrazně) tuto hlavu bruneta. Neboť rače pozorovat, že jste se mi stala zde v těchto únorových Tómach, v tomto Berlíně opravdovou potřebou. Vždycky v den sejítí, když už se strojím, když dávám klobouk na ustaranou hlavu, abych už letěl, říkám si: So, teď jdu domů. A běda! tato má drahocenná vlast, bydlící ve West, má vlast bruneta mne přijme studeně jako mé rodné Sudety, když je únor a padá mokrá sněh; má drahá domovina z West má mimořádné potěšení z toho, říkat mi: Nemám Vás ráda. Mé Sudety, zapřísáhám Vás, není už únor; opravdu, je teď květen, jenž se naklání již k červnu; je to doba, kdy lidé čistého srdce nemohou za to, že se líbají, a že si nerozumně, nenasytně říkají: Viléme, Hynku, Jarmilo! Ando! a ještě jedno políbení, a ještě, že jsem tak smělý. Můj bože, je to tak přirozené, že se lidé mají rádi, - mimo to máme sociální právo na štěstí. Mé dubnové Sudety, je mi jaksi kysele; hledte, přál bych si, aby poměr mezi mnou a Vámi, mateřská hlína, byl tak jasný, jako jsou jasné poměry toulavého člověka, který přijde na rodné Sudety, leží na mateřské hlíně a nechává se hrát od nejupřímnějšího, zcela nefalšovaného květnového slunce, jež sládne již k červnu - čili: Drahá Ando, pro lásku boží, a co víc, pro lásku mou, netrapte mě tak sudetově, tak únorově. Já dovedu docela uznávat rozkošnou hru žen, které dají políbení, a „nemám Vás ráda,“ a ještě jednu hubičku (že jsem tak smělý) a „nemám Vás ráda,“ a ještě jedno políbení, a „já k Vám nepřijdu,“ -

a jak praví nebožtík Erben: „Hraju si tu, pěkně hraju. - „Ale, drahá ženo, my jsme v každém kroku seriózní lidé; já sice velice rád hraju, ale teď toužím po mateřské

Čtete sedmkrát tento dopis; a snad po sedmé poznáte, že ačkoliv skáče jako já, ač hubičkuje jako já, ač je to stejně živý

hlíně. Upřímně řečeno, když jsem s Vámi, nikdy nejsem tak veselý (uvnitř totiž), jako má konverzace. I když jsem s Vámi, nebo spíše hlavně když jsem s Vámi, stýská se mi po Vás, chtěl bych Vás mít blíže, tuto na srdci! Drahé Sudety, proč jste tak chladné? Vždyť i Vás vytvořil planoucí žár země, i Vy jste udělány z živého ohně, proč tedy se jednou nerozehřeje Vaše šedivé kamení, když Vás navštíví patriotický poutník? Drahá Ando, Vy ovšem máte své důvody, patrně rozumné, snad i rozumné, snad i správné, k té Vaší nehostinnosti, která mne takto zarmucuje, - ale vzneďte se nad tyto důvody! Rozehřejte se, vzplaňte, milujte (mne), buďte teplejší mateřskou hlínou!

protiva jako já, je ve své hloubi smrtelně vážný, - najděte to jeho vážné nitro, dojměte se jím a přineste to dojmutí s sebou v pátek v 8 hodin (ale přesně) na Nollendorferplatz.

Líbám Vás a Vaše ruce
já

- - -

Psaní Karla Čapka dosud blíže neurčenému a neznámému objektu jeho zájmu za studijního pobytu v Německu. Adresa: Frl. A. Blažek, Kleiststrasse 38, Berlin. In: Karel Čapek - DOPISY A VZKAZY, nakl. ARSCI, Praha 2025. Kniha přináší 85 dosud nepublikovaných dopisů a vzkazů. Titulek redakční.

Ilustrační foto: Ivo HAVLÍK

Dva čerství nobelisté v Hostu

Brněnské nakladatelství HOST po více než dvaceti letech vydává **Satanské tango** László Krasznahorkaiho v překladu Simony Kolmanové a vůbec poprvé na český trh přináší **Septologii** Jona Fosseho v překladu Daniely Mrázové.

Držitel Nobelovy ceny za literaturu za rok 2025 László Krasznahorkai patří dnes k nejvýznamnějším maďarským prozaikům. Proslavil se už svým debutovým románem *Satanské tango*, který se u nás nyní dočkal aktualizovaného vydání.

„Román neztrácí ani po čtyřiceti letech nic ze své naléhavosti a aktuálnosti. Ačkoli se jedná o autorovu prvotinu, dodnes patří k jeho nejznámějším a nejcitovanějším dílům. *Satanské tango* ihned po vydání v roce 1985 rozvířilo literární vody a od té doby nepřestává čtenáře fascinovat přesným vyobrazením bezútěšnosti, inspirovaným tehdejší politickou atmosférou v Maďarsku, avšak neméně platným i v současnosti. Kroky tanga nás provázejí vizí univerzální zkázy, pekelným kruhem, kde se konec prolíná se začátkem a z něhož není úniku,“ říká redaktorka překladové literatury Lucie Bregantová.

Satanské tango nás sugestivně vtahuje do pochmurné, deštivé atmosféry maďarské pustoty jako sociální reality. Prolíná se tu dvojitý řád věcí: neustálý zánik a snaha tento proces staticky zachytit a popsat. Věci se nám často jeví jako nadpozemsky neracionální, pak se však zpětně ukazuje jejich pozemská racionalita.

László Krasznahorkai obdržel mnoho ocenění včetně nejprestižnější maďarské literární ceny Kossuth, Mezinárodní Bookerovy ceny za rok 2015 či ceny Prix Formentor. Spolu s režisérem Bélou Tarrem spolupracoval na filmových adaptacích svých románů *Satanské tango* a *Werckmeisterovy harmonie* a také na filmu *Turinský kůň*. Jeho dílo vychází ve více než čtyřiceti jazycích.

Septologii norského prozaika, dramatika a laureáta Nobelovy ceny za literaturu za rok 2023 Jona Fosseho můžeme právem považovat za autorův magnum opus. „Ačkoli většinu své tvorby věnoval spíše kratším literárním i dramatickým útvarům, příběh malíře Asleho a jeho stejnojmenného alter ega Fosse rozehrává na úctyhodných osmi stech stranách. Prolínáním vzpomínek, úvah i na první pohled jednoduchých rozhovorů předkládá čtenářům

univerzální lidská témata, jako je síla a důležitost umění, láska, víra či život sám,“ popisuje Bregantová.

Je advent a stárnoucí malíř Asle se připravuje na svou každoroční vánoční výstavu. Jeho pravidelný život vdovce vyplněný prací, vzpomínkami na milovanou ženu a hovory se sousedem naruší nečekaná událost – jeho přítel a současně alter ego stejného jména potřebuje pomoc. A tak Asle pendluje mezi svým domovem na samotě a městem a zároveň putuje v čase: cesty i jednotlivá zastavení mu slouží jako dveře, jimiž se vrací ke klíčovým okamžikům svého života.

Prostřednictvím vnitřního monologu, členěného do dlouhých rytmických celků, a průzračných dialogů se noříte do dvou paralelních životních osudů. Neodbytně všudypřítomnou smrt v životě hlavních postav střídá adventní poselství naděje.

Jon Fosse je norský prozaik, básník a dramatik, jeho dílo bylo přeloženo do více než padesáti jazyků a jeho divadelní hry se opakovaně uvádějí na jevištích po celém světě. Získal také čestný doktorát na brněnské Janáčkově akademii múzických umění. (red/luk)

KÝHO VÝRA

Obrazy lámou aukční rekordy, ale...

Jedno z nejkrásnějších pohřebišť v Praze, hřbitov na smíchovských Malvazinkách, kde je mimochodem pochován Karel Gott, hledá adopčního nájemce hrobu akademického malíře Viléma Kreibicha.

Umělec zemřel v roce 1955, zřejmě nemá rodinu, za jeho téměř zcela zarostlý hrob už nikdo neplatí nájem, nikdo ho neudrzuje.

Tzv. adopční nájem na dobu deseti let činí 9750 Kč. Do chvályhodného projektu Adopce významných hrobů byl Kreibichův rov zařazen již v roce 2018, dosud se však žádný zájemce nenašel.

Malíř a designér Vilém Kreibich se narodil 6. ledna 1884 ve Zdicích v rodině strojvedoucího České západní dráhy. Na pražské Akademii byl žákem prof. H. Schwaigera, výtvarně se vzdělával také ve Vídni.

Nebyl pouze malířem, ale také designérem. V roce 1928 nastoupil do oddělení konstrukce železničních vozidel Ministerstva železnic a začal se podílet na návrzích a úpravách vzhledu československých parních lokomotiv, vyráběných v plzeňské Škodovce. Dal vizáž především horské rychlíkové lokomotivě 486.0, zvané Zelený Anton. Jeho nejznámější realizací na tomto poli však byl poválečný návrh rychlíkové lokomotivy 498.0 zvané Albartos. Poprvé byl zvolen postup, při němž nejprve vznikl výtvarný návrh a až poté konstrukční řešení stroje.

U řady dalších lokomotiv se Kreibich podílel na změně barevných schémat. Přestože se věnoval i figurální tvorbě, portrétu či aktu, nejvýznamnějším motivem jeho prací zůstaly lokomotivy.

Jeho kresby a malby jsou dodnes vysoce ceněny, mají zastoupení v Národní galerii v Praze i v řadě soukromých sbírek. Např. olej lokomotivy z roku 1930 je oceněn na čtvrt milionu korun, obraz nákladního vlaku v krajině na 180 000 Kč, větší práce s motivem železnic na 120 až 250 000 Kč, rekordní prodeje v aukcích přesáhly i 300 tisíc korun.

Nejlepší Kreibichovy obrazy se železniční tematikou zdobí reprezentanční kanceláře a salóny ministerstva dopravy, některých nádraží a státního dopravce České dráhy. Je smutné, že k adopci hrobu tak specifického výtvarníka se z velké železniční rodiny nikdo nehlásí. (ivo)

PAVOL JANÍK STROM Z ČISTÉHO NEBA

Zamračený strom
znova buráca

Strom s rozkonárenými
bleskami
zaplňna vesmír popraskaným
svetlom

Šialený strom sa strmhľav vrhá
do priepasti hluku

Blikajúce jablko
z koruny nepravdepodobného
stromu
padá ďaleko od hromu

Pre hromžiace stromy
nepočuť ani hvízdať hviezdy
poletujúce okolo tvojich vlasov

Překvapivý příběh jedné knihy?

MILAN BLAHYNKA

Rád bych řekl pár slov o tom, jak edice předmnichovského vydání Nezvalova Pražského chodce vznikala a jak dospěla ku svému konci. Ačkoli příběh geneze knihy byl běda až trapně banální, byl pro nás překvapivý. Na začátku bylo jen přání připomenout 125. výročí narození *podivuhodného kouzelníka* naší poezie důkladnou reedici některé z jeho knih. Nabízela se nám řada možností. Vzpomněl jsem si, že jsem kdysi ve své knihovně objevil brožovaný exemplář *Pražského chodce*, knihy, kterou jsem nikdy nepřipravoval k vydání, a tedy jsem se jí doposud zevrubněji neobíral. Zatoužil jsem si jeden ze svých mnoha dluhů splatit, jen co se objeví jistá příležitost. Prozatím jsem do toho brožovaného a jen zčásti k četbě rozřezaného svazku hodil oko, užasl jsem: tohle není kniha totožná s vázaným vydáním díla, vydaného roku 1938 u Borových, ačkoli má úplně stejnou tiráž. Vida, bylo evidentně dvojí vydání – předmnichovské a pomnichovské. V tom předmnichovském byly zmínky, věty, odstavce a celé stránky, pro které by pomnichovská cenzura knihu zakázala. Zmínil jsem se o tom ve své malé monografii o básníkovi (1981) a mnoho let čekal na šanci připravit vydání proměny knihy během jediného podzimu. O existenci dvojího *Pražského chodce* vědělo několik kolegů, nicméně žádný z nich se o tom nerozepsal, nanejvýš vydání z konce roku označil jako cenzurované.

Když jsem se pak pustil do srovnávání obou verzí, nestačil jsem se divit: Nezval v rekordním čase nahradil třetinu knihy novým textem (vypomohl si mj. zařazením svých i starších veršů, ale tato *náhrada* není *náhračka*. Nový text knize prospěl natolik, že básník se k předmnichovské verzi už nikdy nevrátil, jako by byl rád, že nejhorší *bludy* této stále *bludné knihy* mohl pohřbit. České surrealisty, s nimiž se v březnu dramaticky rozešel a jež i nadále nazýval bývalými přáteli, nevystavil nebezpečí perzekuce, doléhající na surrealismus jako *entartete Kunst*. Sám se přitom nebezpečí vystavil zařazením sympatických zmínek a veršů o Židech, které kupodivu prošly protektorátní cenzurou. Takže pomnichovské vydání nelze už označovat jako *cenzurované*, čímž se běžně rozumí *cenzurou zmrzačené*.

Přiznám se, že mi dlouho unikala dalekosáhlost kapitoly, v níž Nezval brání své pojetí surrealismu proti fundamentální kritice, netolerující surrealistickému básníkovi psát pravidelné, a ještě rýmované verše. Pro ně (pro tři sonety na smrt TGM) byl Nezval vyloučen ze skupiny českých surrealistů a zdálo se mi, že jeho obrana práva surrealistického básníka si i zarýmovat – neboť podstata surrealismu není v absolutním odmítání racionality v surrealistické tvorbě, ale je v maximálním uvolnění obraznosti – je jen básníkovou důmyslnou sebeobrana. David Voda, hlouběji poučený znalec Bretona a surrealismu, viděl dál: pochopil, že prá-

vě Nezval viděl jasněji dále; viděl, že pařížský a koncem roku 1938 i český surrealismus byl už za zenitem a vyčerpán svou ohromující silou, ale že surrealismus může a bude pokračovat v moderní poezii, aniž bude jmenován, paradoxně pod jménem *nový realismus*. Takto v jeho díle (už ve *Velikém orloji*, 1949) a pak v díle Milana Kundery a mnoha dalších básníků pokračoval. Strážcům stalinistické čistoty socialistického realismu se tento dobře utajený surrealismus jevil jako trestuhodná rezidua minulosti

Tak jsme dospěli k poznání, že Nezvalova *bludná kniha*, jejímž údělem je *blouděním nalézat*, měla by dojit pozornosti i ve Francii. A že naše edice je vlastně šílená. Nejkrásnější bývá šílená, praví Seifertova *Píseň o lásce*. Tak namyšlení na svou edici nejsme. Potěší nás, nebude-li shledána marnou.

P.S.

Víme a počítáme s tím, že surrealisté druhé až desáté vlny (ošklivě se říkávalo druhého až... nálevu), lpící na podobě surrealismu, nezadávajícího si s tvůrčí aktivitou autora, sotva mohou přijmout Nezvalův a náš výklad osudu surrealismu po roce 1938. Mohou doložit mnoha knihami, sborníky a studiemi, že surrealismus v původní verzi nadále žije. Nemohou však dokázat, že znamená pro soudobou poezii tak zásadní osvěžující, tak osvobozující význam jako ve druhé polovině třicátých let. Dojde k prudké polemice?

KÁCENÍ MÁJE na náměstí Zachariáše z Hradce v Telči. Historické jádro města v okrese Jihlava bylo v roce 1992 zapsáno na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Foto: NPÚ Telč

JIŘÍ ŽÁČEK Srdce světa

V městě Praze ve dne v noci bije
srdce světa, srdce poezie,
ve tvé Praze, láske, má svět střed,
tvými ulicemi se čas valí vpřed.
V městě nad Vltavou narozené děti
přicházejí z dávná, z nepaměti,
a když proti všem svou Prahu uhájí,
vracejí se zpátky do bájí.
A to srdce světa, jak čas běží,
zvoní všemi zvony pražských věží.
V našich srdcích, Praho, má svět střed,
jako řeka valíme se vpřed.

Z nové sbírky *Moře času*,
vydalo nakladatelství Šulc-Švarc,
2026

Svět knihy na pražském Výstavišti byl taky letos, i když ten hlavní palác dál dokončují. Nevadí - a rejdi-lo se vzadu a uvnitř hal postavených na lukách, kde to mám rád snad od chvíle, kdy mě prvně vzali k Maroldovu panoramatu jisté bitvy.

U Křížikovy fontány dominuje areálu taková ta „GOJA pyramida“, jak víte.

„Pavle?“

„Ano?“

„Byl's tam na *Fantomovi opery*?“ optal jsem se JUDr. Vespalece, se kterým jsem na Trhu trávil nejvíc času. „Ne. Já byl na Vlesech. Hráli nazi! Ne furt, ale... Uprostřed představení nahlásili pumu, tak nás evakovali.“

„Vrátili ti vstupné?“

„Proč? Dohrálo se to.“ Upil pivo a bylo vidět, že má zážitek.

Za Palácem, který dokončují, mě však víc uhranuly ty kovové terasy s výhledy do všech stran. Jsou rozsáhlé, působí členitě. Ačkoli se sobotním veletrhem valily davy, na jejich nebeských promenádách, tam vysoko nad lidem i jeho smogem, bylo místa dost. I soukromí! Zda jsem terasami bloumal po nějakých romantických trasách? Trochu. Sem tam si zarputile četla nějaká dívka - na jedné z mnoha laviček - , jinde rokovali milenci, dál i rodiny, trčí tam takové věžičky, fungovala kavárna a hodinu za hodinou lze nehybně shlížet přes zábradlí na lid dole. Minimálně do chvíle, než zrakem vyhmátnete známého, a vím, že vyslovím klišé, ale „usedalo mi srdce“. Metál bych dal architektovi, co tohle vymyslel, a že to zkonstruovali tak ladně. I Palác vstal z popela a je blyštivější - a že to tak trvá? To tu řešit nechci.

V pátek 15. května bylo jasno, ale ne vedro, a do dále a všude na trávě posedávaly skupiny. Někdo měl i pejska. Areálem procházely základní a střední školy a ty děti nevypadaly otráveně. V sobotu se sice zatáhlo a dav začal být až nepříjemný, ale terasy to jistily a zachraňovaly. Párkrát jsem tam pár vteřin relaxoval a Pavel šel zatím do fronty na britského velvyslance.

Do fronty na hodinu. „Jak je to možný?“ povídám. Ukázal velvyslancovu knihu o Češích. Povídám: „Aha. Už tu maká dlouho.“ „Ne. Dva roky.“ „Tak by tu asi rád zakotvil!“ „Nevím. V lednu nejspíš končí!“ Tu... moderátorka autogramiády zvolala: „U tý červený paní přetínám frontu. Omlouvám se, ale tady začne jiný program.“ Inu, Pavel to ještě stihl.

Ani ostatní ale nedostali šanci rvát a uvaděčka zdvihla pomyslné paraple:

„Zbytek za mnou na terasy, podpis tam dostane každý.“ Ó, Anglie!

Když jsme se pak s Pavlem vraceli od toho Brita do srdce veškerého šumu, všiml jsem si pražské pojízdné knihovny. Šel bych laxe dále, tam nic nekoupíte, ale právník užasl nad obrazy u jejího autobusu a zevnitř vyskočil sympatický knihovník. Řekl: „Městská knihovna půjčuje i obrazy. Dáte si na čtvrt roku na zed' Gogha. Až vás omrzí, dáte si tam Čapka.“ A já? Tupě povídám: „Za kolik?“ „Za nic, máte-li průkazku.“ A já: „Řeknu to v Plzni ředitelce tamní knihovny Heleně Šlesingerové. Mimochodem, můj soused Jan Benedikt tam taky jezdí s knihobusem.“ Ale chlapík to věděl, i hnal jsem se za Pavlem, alebrž jsme si den co den dávali vprostřed areálu pivo a Pavel zrovna předával svému nástupci šéfování *Společnosti Karla Čapka*, takže si k nám nový velmistr přisedl. Nevím proč, ale hovořili o herci Mirku Donutílovi. Že by jej snad do spolku nechťeli? Pavel Vespalec psal už léta pěknou knihu o Čapkovi a loni ji vydal; rychle se prodává, takže dojde na dotisk, snad, a Pavel vykutil X momentů Čapkova života, které ještě nikdo tak detailně neprobádal. Kniha začíná spisovatelovou prací vychovatele.

Ve stánku *Obce spisovatelů České republiky* prodávala Anna Šochová, zatímco básník Honza Sojka (původně Plzeňák jako já) se skvěl v programu, ale nikde jsem ho zatím nepotkal. Mělo se odhalit, proč. A taky odhalilo. Za zdí, u které měla Obec stánek, prodával nakladatel Šulc, a tím i můj kamarád Martin Jiroušek, literární badatel; a po krátkém rozhovoru mi nabídl ceněnou Sojkovu novinku *Noční údy lamp*. Chňapnu po ní a povídám: „Honza tu letos i vystupuje.“ „Co?“ na to nakladatelé. „Nevíme nic! On by nám to přece řekl.“

„Tak se mrkněte do rejstříku.“ A Honza Sojka tam byl, celým jménem, ale Martin Jiroušek nalistoval program přesně a jednalo se o jiného Sojku. O Petra.

Už před veletrhem mi sdělili, že klidně smím u stánku Obce prodávat, i když to prý sotva vydržím čtyři dni, aniž bych skapal, a já si prodávání včetně konverzace s krásnými ženami už opravdu maloval jako Dalí, ale došlo na lámání chleba a v kole a hle, vůbec nikdo mě do práce netlačil a byl jsem rád, že tudíž mohu lítat areálem jako volný pták a příležitostně popíjet s Pavlem a vždy se vracet po schodištích pod modř do alelujá nebeskou. Jako kdy-

si pan Brouček, který o Výstavě napsal celou knihu, nebo tedy vlastně Svato-pluk Čech. Chodil týměž prostorem jako já; ale vracíval jsem se k Anně a koupil si její knihy (nejednu) a lépe se poznal s její kolegyní Danielovou Honysovou-Radeckou, než mi prodala své pohádky, ba i humoristickou knížku o tom, jak se žít provázením lidí po Praze. A vidíte to, zatímco za zdí a ne dál fungoval specialista na horory Martin Jiroušek, na té naší straně seděl - jen pár metrů od nás - Jiří Dědeček, vlastník nakladatelství *Limonádový Joe*.

Ještě v pátek jsem se styděl, ale v sobotu ráno jsem rovnou začal u jeho stánku a zíral. Jen kus nabídky ještě ležel pod voskovanou plachtou a nevšiml jsem si, jak Jiří přichází. „Pozor!“ ozvalo se. Strhl plachtu. Pozdravil jsem. Povídám: „Víte, vlastně sbírám vaše knihy a na papírku mám poslední čtyři, co mi chybí. *Huňatá čuňata*, *Uleželé želé*... Ono to nejde sehnat ani přes Trh knih, tak byste to měl dotisknout.“ A Dědeček? Zasmál se. Zvesela houkl: „Tak nám na to dejte!“ A já: „Ani nemám *Projevy*, *stati a jiné kdy*. To už se nedá sehnat! Ani nemám to ruské vydání *Mého vozu: Můj samochod*.“

Dědeček ztuhl: „Ne, to je polsky. To je dávno pryč.“ Trapas?

Ani ne; ale vrátil jsem se k našemu stánku a všiml si z dálky, jak si Dědeček nasazuje slušivý klobouk. A jinak? Za poslední rok a půl mi překvapivě vydali šest knih, což je až moc, a pochopitelně jsem je stánku vnutil. Že by se o ně prali, se říct nedá, a dílko *Jednou kousnutý, dvojnásob plachý* ostatně mizí z trhu i díky Nepraktově lehce erotické obálce.

Ještě méně pak táhnou - mnou samým kreslené - obálky knížek *Styky s Jorikou*, *Haraš a V nitru Kamerunu*, přičemž obličej publikace *Malý tygr*, malé peklo kreslil můj syn a obálka románu *Sabrina Horáčková zemřela a žije v Berouně* přišla z velkodílny fotografky Evy Hubatové.

Jen chvíli jsem na Veletrhu byl na diskusi s cestovatelem Ládou Ziburou, a mám všechny jeho knihy, obdivuji ho. Neprávem? To bych neřekl. Lidé cestují, ale podobné bestsellery vykoval jen on. Jo, a navštívil jsem pořad „historiků“ Františka Niedla a Vlastimila Vondrušky, kde však bylo přelidněno, a křest čtvrté básnické sbírky Michala Horáčka, kde bylo naopak překvapivě prázdné. A co jsem mimo jiné vynechal? Už zmíněného Mirka Donutíla, Václava Cílka,

Pokračování na další straně

Jozefa Kariku, Václava Bělohradského, Karla Hvizďalu, Michaela Žantovského, Ondřeje Vaculíka, Martina Hilského, Pavla Kosatíka, Alenu Mornštajnovou, Petru Klabouchovou, Pavla Pafka – a dva geniální prozaiky Marka Šindelku a Lukáše Vavrečku. Dva dni za sebou byl na Veletrhu i Ondřej Neff, ale já nestihl ani Miloně Čepelku a na jeho kamaráda Svěráka jsem se sice podívat šel, ale fronta se táhla až k vratům. „To bude zítra to samý s Bohdalkou,“ prorokoval jsem..., a doma později povídám: „Na Jiřinu jsem ani nešel.“ Odpověď: „Nebyla tam. Omluvila se.“ I tak to chodí a na podobném veletrhu po sobě teče tolik lidí a prostor je natolik členěn, že ani ten Jiřinin únik nezaregistrujete. Je navíc fakt, že po jisté věkové hranici přicházejí zasloužilí tvůrci na podobné akce už méně; a tak chyběli Milan Uhde, Eva Kantůrková i Pavel Kohout.

V PEN klubovně jsem místo toho navštívil vzletné čtení Lydie Romanské a dlouho mluvil se spisovatelkou Františkou Vrbenskou, která zrovna propadá pesimismu. Jak jsem jí řekl, čtu její články v časopise *Pevnost*.

Na Světě knihy se taky udělují ceny a jednu dostal Lada. Byl jsem při tom, ale pan Lada nepřišel. Nebo ne osobně, protože tam seděl jeho pravnuček Viktor Lada. Jako maskota mu dali triko s nápisem LADA, které se dá objednat, a při projevu dvakrát opakoval: „Je fajn, že je o praděda zájem sedmdesát

let po jeho smrti.“ Připomněl tak, že práva vypršela, i hovořil jsem o tom s právníkem Pavlem Vespalcem a on se čítil, že podobně už „veřejnosti propadl“ Josef Čapek; takže leckdo tlačí na pilu a na trh s pokračováními *Pejska a kočička* (Vlastimil Peška, Pavel Fara). „No, ale ten Fara je docela na úrovni,“ povídám.

Paul přikývl: „Literárně. Ale obrázky? Kopie Čapka. Nedělala je nakonec umělá inteligence?“ Povídám: „Ale Pavle. Autor se jistě dohodl s dědici.“

„To přece dávno nemusí!“ mávl kamarád rezignovaně rukou. Vedle šťebetaly tři dívky ze školní exkurze a určité jim nebylo osmnáct. Dali jsme se do řeči, a když nejhezčí řekla, že studuje knihovnictví, podepsal jí Pavel knihu. Já ty své rozdám dámám rovnou všechny a dopil to ne moc dobré pivo a mezi dalšími bájemi povídám už zmíněné knihovnici na rozloučenou: „Doma řekněte mamince, že jste nás potkala a že si vás za deset let vezmu.“

Nic než letmé setkání a žerty s čerty, ale pár minut jsem pábil jako ďas, což mi za to vždycky stojí, protože mi to jde a Pavel to ví, a z veškerého Veletrhu mi vedle těch nebeských teras nejhlouběji utkvěl tento můj projev jistě hebefilie.

Co je však nejhorší? To nebezpečí, že budu už za deset let doopravdy v chomoutu. Anebo...

PETR ŽANTOVSKÝ

TAM NĚKDE

Tam někde za našima humny
kvete vesmír Dějiny započaly
datem vašeho narození
Jsme vítězi od Thermopyl i z Moravského pole
ačkoli netušíme kde to je
a proč se tudy hnaly šiky
možná stejně nevědoucí
k čemu nač a za koho se tu uchystaly
padnout

Svět je přece prostinký jak biograf
Stačí zavřít oči a po Karlově mostě
kráčí Hanibal se svými slony
Cifruje za doprovodu ryčných viol
a je na to stejně sám jako my všichni
na to své ať už to je cokoli

Chtěl jsem tu vlastně složit ritornel
a vzešla z toho skoro bajka
o tom že svět mele z posledního
protože ztratil rozum který nikdy neměl

Co si s tím počít? Sbalit haraburdí po
zemřelých?

Zapět árii z Libuše?

Nebo se nechat odvést do války která
má jednu chybu:

Neskončí protože nezačala

Co bych ti napsal na poslední řádku
příteli Diogene učiteli věčných?
Snad že se nepotkáme na cestě
po které oba jdeme stejným směrem
Protože všechno jiné vede k propasti
a ta je tolik svůdná

***Ze sbírky Až ryba promluví,
kterou právě vydalo nakladatelství Arcadia***

GYÖR. Jedno z nejkrásnějších maďarských měst, v posledním desetiročí aktivně obnovuje a doplňuje veřejné prostory.

Součástí modernizačních projektů je mimo jiné socha A Világfa szobra (v překladu *Socha světového stromu*), někdy také označovaná jako *Muž na kouli*.

Autorem je Miklós Melocco narozený 3. dubna 1935 v Římě. V raném socialismu byl jeho otec odsouzen k smrti, což způsobilo, že se rodina dostala do finančních potíží, žila nějakou dobu v Berlíně, později se vrátila domů do Maďarska.

Meloccovým sousedem byl Miklós Ligeti, jehož sochařský styl integroval prvky impresionismu a realismu. Melocco byl žákem Sándora Mikuse, Jánose Kmettyho a Pála Pátzaye. Od roku 1970 žil a tvořil v umělecké kolonii v Kecskemétu, později opět v Budapešti a nakonec v Zsámbéku. Vyučoval na vysoké škole v Budapešti. Dvakrát získal Kossuthovu cenu. *Socha světového stromu* zobrazuje muže stojícího na zeměkouli, v přemýšlivém postoji. Po kouli šplhá velká ještěrka, symbolizující životní sílu a propojení světa. Spodní část tvoří vodní fontána.

Text a foto: Ivo Havlík

Ze školních kronik

PROTOKOL

Ježto po smrti zesnulého dosavadního učitele pět uchazečů se přihlásilo, předsevzata byla se všemi zkouškami před očima celé obce v kostele a potom dále při uzavřeném zkoušení na faře.

Martin Oves, švec zdejší, zpíval tři písně, ale měl by ještě učit mnoha melodiím. Také hlas jeho by mohl být lepším. Otázky z rozumu zodpovídal dobře. Tři rukopisy četl značně prostředně, napsal tři řádky diktanda – osm chyb. Počtů jest úplně neznalý.

Jakub Moučka, tkadlec, má padesátku za zády. Zpíval tři písně, ale melodie přecházela do mnoha jiných. Vícekrát vykvikl, což nemuselo být. Četl s chybami a zajíkal se. Z rozumu tři řádky odpovídal prostředně, diktanda napsal dva obtížně čitelné řádky. Rozdíl mezi i a y pokládal za omyly, k nimž došlo při tisku.

Václav Senohrab, stařec šedesátiletý, jenž na krejčovinu již kale nevidí, měl raději zůstat doma. Zpíval tři písně. Hlas měl jako bečící tele a stále upadal do neznámých melodií. Četl hrozně. Velké T mu bylo kamenem úrazu. Z rozumu dostal dvě otázky, zůstal však na holičkách. Z diktanda napsal obtížně několik nerozlučitelných slov. Počítati neuměl zhola nic, zkoušel to na prs-

tech jako malé dítě. Bylo mu řečeno, že jednal zpozdile, což slze a vzlykaje uznal.

Jonáš Sekera, sedlák zdejší, padesátník, zpíval dobře, četl taktéž dobře. Potíže mu činilo rozlišování barev. Diktanda napsal dva řádky. Ušlo to, pokud se týče písmen. Z počtů znal částečně jen adici.

Jan Fojtů, poddůstojník, ztratil v bitvě nohu. Je čtyřicet roků star, zpíval uspokojivě, neboť má silný hlas, melodie však chyběla. Tři rukopisy četl slušně. Čtyři otázky z rozumu odpovídal tak tak, patrně nechápal smysl otázek. Diktanda napsal tři řádky, osmnáct chyb. Velkých písmen je neznalý. Z počtů znal jen adici a trošku substrakce.

V důsledku provedených zkoušek zvolená rada obecní rozhodla konečně takto: Protože Jakub Moučka vždy uctívá a pokorný byl a přimlouvčích mnoho měl, obdržel místo.

SPÁLILI I HOUSLE

Válka zdaleka, válka zblízka. Po té minulosti se nikomu nestýská. Zavilí nepamětníci obracejí argumenty o dějinných událostech naruby, pamětníků ubývá. Některé příhody však nejsou zapominány, dosud kolují mezi lidmi. Němečtí vojáci vyrabovali venkovskou školu, v níž našli dočasné přístřeší. Vykáceli stromy, aby nebránily ve

výhledu, strach jim naháněly i jejich stíny. Spálili knihy, sešity, školní obrazy, mapy, skříně, lavice. Zůstala tabule s křídou namalovaným hákovým křížem a nápisem Gott mit uns. Tentýž nápis na opascích je doprovázel na dalších únikových štacích. Po jejich odchodu pan řídící topil z nedostatku jiného paliva troskami zařízení. Housti jej naučila nouze, u toho zůstalo, protože mu spálili i housle. Pouze stupínek před tabulí zůstal nedotčený. Ukrýval československou vlajku.

JAKÝPAK ROZDÍL?

Přistál v zemi s bohatou historií, tradiční kulturou, vyspělou technikou, pracovitými lidmi, křehkými ženami a podivuhodnými květinami. V letištním prostoru televize, v televizi záběry z parlamentu. Žádná zdvořilost, žádná kultivovaná úroveň komunikace, poslanci se hrdlili, obviňovali a uráželi, štekali na sebe jako prašiví psi, scházelo málo a vjeli si do vlasů.

Rázem se cítil jako doma.

SLÝCHÁME POKŘIK

Slýcháme nabubřelý pokřik hrdopýšků prahnoucích po majetku, kariéře, moci a uznání. Pouze vlastní stín se před nimi uklání. Lidé žádni. Majetek a moc získat mohou. Uznání nikoli.

VŠEDNÍ UDÁLOST

Média přinesla převzatou zprávu, že jistý Archimédes utonul během lázeňské procedury při pokusu vytlačit z vany vlastním tělem tolik vody, aby se neutopil. V poledním diskusním pořadu tu událost rozebírali téměř hodinu tři škrholové. Vydávali se za celebrity, oprávněné ničemu nerozumět, ale ke všemu se vyjadřovat. Až v samotném závěru vyšlo najevo, že nikdo z nich neznal polohu zmíněných lázní, Archiméda si pletl s jistým Appenino Abruzzesim, sicilským pasákem koz, jehož kdysi dávno maloval jakýsi slovnatý malíř. Složitý název jim ulpěl v paměti, ale nikdo je neupozornil, že se nejedná o pastevce, nýbrž o pohoří. Při zmínce o malíři vytanula jednomu bystřejšímu všeználkovi na mysli jména Mikoláš Aleš, Max Švabinský a Josef Lada, raději však mlčel, nemaje jistotu, který z nich napsal Bylo nás pět.

Cena Otakara Fischera do Olomouce

Dva dny předtím, než vyšla naše kladná recenze na objemnou a také knihařsky mimořádně krásnou dvojjazyčnou monografii *Pražská antroposofická moderna* (Arbor Vitae, Praha 2024, ve skutečnosti 2025), byla tato práce *Davida Vody* vyznamenána 18. května významnou Cenou Otakara Fischera za roky 2024/2025.

Cenu uděluje Centrum Kurta Krolopa při Ústavu germanistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy spolu se Spolkem Adalberta Stiftera v Mnichově. Davidu Vodovi, který knihu prezentoval ve své olomoucké Rub Gallery současně s vernisáží i výtvarného díla *Pražské antroposofické moderny*, srdečně blahopřejeme. (red)

**MUZEJNÍ NOC
S KOMENSKÝM**

12. června 2026
17:00 – 21:00

Jan Amos
Komenský

Výstava je zapůjčena z Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského.

Výstavní síň
Bechylovo náměstí 45, Příbryslav
www.kzmpribyslav.cz

Po, Út, St, Pa: 8:00 - 12:00 13:00 - 17:00
Čt: 8:00 - 12:00 13:00 - 18:00
So: 9:00 - 11:00

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského
Kulturní zařízení
MSTA Příbryslav
350 430
JAN AMOS KOMENSKÝ
MUSEUM V PRAZE
MUSEUM V PRAZE

Literatura • Umění • Kultura

Týdeník Unie českých spisovatelů, z. s., 12. ročník (Kmen 39. ročník). Vychází jako příloha týdeníku NAŠE PRAVDA. Zakladatel Karel Sýs. Vedoucí redaktor Ivo Havlík. Redakční rada: Ivana Blahutová, Michal Černík, Michael Doubek, Pavol Janík, Alexej Mikulášek, Michal Polický, Radovan Rybák. Grafická úprava Studio FUTURA. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Kontaktní adresa: Politických vězňů 9, 110 00 Praha 1.

Vyšlo 4. června 2026
luk@futura.cz